

nium. Deinde negatur assumptum; nam usualius potest vendere jus suum ipsi domino rei, et ex consensu ejus potest statim vendere, vel donare; ita enim intelligenda sunt prædicta jura, quia non excludunt pactum, et voluntariam commutationem, quæ in eo casu virtualiter fieret; hoc autem satis est ut intelligamus illud esse aliquale dominium. Difficultates autem, quæ hic occurrere possunt, tractabuntur commodius circa ultimam assertionem.

26. *Probatur tertia pars assertionis, de possessione.* — *Sine possessione aliquando dominium acquiri potest.* — De possessione etiam proprie sumpta, res est clara, quia de ratione possessionis est, ut res non tantum corpore, sed etiam animo apud se habeatur, tanquam propria; sed hic modus habendi rem temporalem directe repugnat cum paupertate; ergo et possessio: continetur ergo sub materia proxima, quam excludit integra paupertas. Major ex dictis constat, quia tenere apud se aliquid ut alienum non est possidere, et ideo non repugnat paupertati, ut dicitur. Minor etiam facile patet ex dictis, quia habere proprium est rem aliquam temporalem possidere, quia et moraliter idem sunt, et proprium non acquiritur nisi media voluntate; sed possessio includit formaliter vel virtute voluntatem habendi rem ut suam; ergo est materia repugnans paupertati. Imo hinc obiter intelligitur actum externum, vel consummatum contra paupertatem semper inchoari a possessione, sub qua comprehendendo semper quasi-possessionem jurium incorporalium. Dico autem *actum externum et consummatum*, ut excludam desiderium habendi proprias divitias, et similes actus mere internos, qui contra paupertatem quidem sunt, quia versantur circa materiam ex vi talis voti prohibitam, non sunt tamen actus consummati, quia per se tendunt ad externam materiam, in qua consummantur. Violatio ergo exterior paupertatis ab illo actu regulariter incipit, quo aliquis accipit rem aliquam cum voluntate tenendi illam ut suam, quia per illam acquiritur dominium. Dixi autem *regulariter*, quia, licet ordinaria via acquirendi dominium sit media possessione, interdum tamen sine illa potest acquiri per solam voluntatem acceptantem in casibus a jure expressis, in quibus contingere potest ut votum paupertatis etiam exterius violetur ante possessionem per dominii acquisitionem. Exemplum esse potest, si quis habens votum paupertatis hære-

ditatem acceptet, nam per talem acceptationem statim fit dominus, etiamsi nondum possideat, leg. *Cum hæredes*, ff. de Acquirenda possessione, et toto titulo, ff. de Acquirenda hæredit. ; suppono enim, ut supra dixi, votum paupertatis esse integrum, et sine ulla exceptione.

27. *Dubitatio specialis, si hæres instituitur.* — Hic vero statim occurrebat inquirendum quid possit licite, vel quid debeat facere hujusmodi hæres institutus, vel ab intestato succedens, cum votum simplex paupertatis antea haberet. Respondeo, antequam votum paupertatis emittatur, hujusmodi eventum esse præveniendum transferendo in aliquem, vel in aliquos pios usus omnia jura quæ quocumque titulo aut modo possint aliquando ad ipsum pertinere, et tunc clarum est nihil aliud posse postea licite facere, nisi stare promissis et dispositis. Si vero ea diligentia prætermittitur, nihil aliud potest licite facere, nisi hæreditatem simpliciter non acceptando, quia ad hoc ex vi voti tenetur; non potest autem jus suum in alium transferre, nec etiam disponere, ut bona illa in usus pios consumantur, sed debet ea simpliciter relinquere ut ad eos perveniant, ad quos deficiente tali hærede pertinerent. Quia omnia alia dispositio, vel translatio in alium supponit virtualem acceptationem hæreditatis, quæ jam repugnat cum obligatione voti paupertatis. Antecedens patet, quia ut ille possit talem rem alteri donare, necesse est ut prius aliquo modo efficiat suam, acquirendo jus ad disponendum de illa.

TERTIA ASSERTIO.

Usum facti, et omnem aliam administrationem, quæ non proprio jure et nomine fit, sed alterius, non ita proprie esse materiam voti paupertatis, etc.

28. *Assertio communis.* — *Probatur prima pars de usu facti.* — *Dubitatio, quomodo possit esse usus facti licitus sine jure utendi, et dominio.* — Dico tertio, usus facti, et omnis rei apprehensio, aut retentio, vel administratio, quæ non proprio jure et nomine fit, sed in facto tantum consistit, et ex jure, et concessionem alterius pendet, non ita est per se materia paupertatis, ut omnino ex vi illius voti excludantur aut excludi possint, quamvis aliqua moderatio in his omnibus possit esse materia paupertatis juxta intentionem voventis. Doctrina hujus conclusionis communis est; et prima quidem pars quantum ad usum

facti spectat, est evidens, quia sine hoc usu temporalium rerum impossibile est hominem vivere; non ergo potest homo prorsus se ab hoc usu privare, neque id promittere; ergo vera et Deo grata paupertas non potest consistere in tali privatione hujusmodi usus. Unde Doctores omnes in ea controversia, an fratres Minores habeant dominium earum rerum quæ usu consumuntur, omnes conveniunt, ut saltem habeant usum facti, quia hic non potest omnino per votum paupertatis prohiberi. Solum potest dubitari hic de illo, quod supra tetigimus, et objecit Joan. XXII, in Extravagantibus, *Ad conditorem*, et *Cum inter nullos*, et *Quia quorundam*, de Verbor. signif., quomodo, scilicet, possit esse usus facti licitus sine jure utendi, atque adeo sine dominio aliquo, cum nemo consumere possit juste quidpiam, nisi jus habeat illud consumendi. Adde hujusmodi usum non solum esse licitum in rebus infructiferis, et quæ usu consumuntur, sed etiam in rebus fructiferis et permanentibus, quæ non statim suo usu consumuntur. Nam et illarum fructibus et harum commoditate uti licet; ergo ille non tantum est usus facti, sed etiam jus utendi et fruendi talibus rebus durabiliter permanens.

29. *Opinio aliquorum.* — *Jus proprie dictum quale sit.* — Propter hoc aliqui concedunt paupertatem non omnino excludere jus utendi, imo nec fruendi, simile illi quod habet usuarius vel usufructuarius, vel etiam aliqua ex parte majus illo, quia ex vi hujus juris sæpe licet pauperi non solum carpere fructus ex arbore, verbi gratia, sed etiam arborem eradicare et comburere, quod non licet mero usufructuario. Sed in hoc solum esse potest æquivocatio in nomine juris, nam si omnis licentia, vel facultas domini, etiamsi ab illo semper pendeat, et pro ejus arbitrio revocari possit, jus appellatur, doctrina data sine dubio vera est, et consentanea his quæ supra diximus; solum modus loquendi est diversus. Nam jus proprie dictum solum esse censemus illud, quod inest homini, tanquam proprium, quove suo nomine operari potest, quod etiam respectu illius ita est objectum justitiæ commutativæ, ut sine contraria injustitia involuntarie auferri ab illo non possit; et hoc jus dicimus per absolutam paupertatem excludi a particulari persona, et omnem usum, qui non habetur ex vi hujusmodi juris, vocamus usum facti, quantumvis ex voluntate, seu ex concessionem

domini habeatur. Atque ita facile respondetur ad priorem interrogationem, optime separari usum facti licitum a jure utendi, quia potest esse consensus ab eo qui habet jus, non per juris translationem, aut donationem, sed per meram facti concessionem licitam, ac semper ab ipso dependentem. Eodem modo ad alteram partem fatemur licentiam hanc se extendere ad eosdem, vel etiam ad plures actus, quam usus vel usufructuarius, non tamen eodem modo, neque cum eadem juris proprietate, et actione nomine proprio, et ideo non ita repugnare cum paupertate. Quæ doctrina sumitur ex Nicolao III, in cap. *Exit qui seminat*, de Verbor. signif., in 6, et Clemente V, in Clement. *Exit de paradiso*, de Verbor. signif.

30. *Probatur secunda pars de tentione.* — *Nec Christus, neque Sancti hoc genere paupertatis usi sunt.* — Atque ex his facile intelliguntur et probantur aliæ partes propositæ, quæ sicut alia, quæ ibi diximus, attinguntur breviter a Navar., comm. 1 de Regul., numero duodecimo et seq. Constat ergo ratione superioris facta non posse aliquem honeste se privare actuali tentione, seu quasi possessione aliquarum rerum temporalium, saltem illarum quas Paulus comprehendit, cum dixit, prima ad Timoth. 6: *Habentes alimenta, et quibus tegamur, his contenti simus*; quomodo enim operietur quis vestibus, nisi illas apud se habeat, saltem facto, etiamsi non habeat jus in illas? et sic de aliis; quamvis ergo moderatio et limitatio in habendis his rebus etiam solo facto possit merito ad paupertatem pertinere, totalis tamen carentia et dimissio talium rerum non pertinet ad voluntariam paupertatem prudentem, et Deo gratam. Unde nec Christus Dominus, nec Apostoli, nec alii Sancti hoc genere paupertatis usi sunt; nam, licet Christus Dominus aliquando non haberet ubi caput suum declinaret, vestes saltem habebat, quibus utebatur. Et licet in cruce illis etiam spoliatus fuerit, illumque summum paupertatis gradum, et patienter, et libenter tulerit, non tamen illam nuditatem professus est tanquam paupertatem voluntariam, cujus ipse auctor et effector esset, sed illam sustinuit, tanquam unam ex injuriis et passionibus quas voluntarie pro hominibus accepit. Legimus etiam aliquando D. Franciscum vestibus etiam propriis seipsum nudasse, ut bonis omnibus paternis renuntiaret; verumtamen nec constat, aut satis verisimile est ita se spoliasset, ut omni-

no nudus coram Episcopo manserit; satis enim est, si superflua omnia et pretiosa vestimenta abjecerit, his tantum quæ ad tegendum corpus necessaria erant retentis, vel fortasse ita omnia reliquit, ut tamen jam haberet saccum eleemosynis comparatum, quo se teget. De aliquibus etiam Sanctis solitariam vitam degentibus interdum legimus ita coluisse paupertatem, ut nec vestes haberent quibus tegerentur, neque alimenta, nisi quando ad actualem usum illa colligebant vel recipiebant, ut de Joan. Baptista, Paulo Eremita, Maria Ægyptiaca, etc. Verumtamen hæc, quæ rarissima et extraordinaria sunt, non pertinent ad ordinariam voti paupertatis materiam, et aliqua magis sunt admiranda, quam imitanda, utpote ex speciali instinctu Spiritus Sancti facta, quale est nullo prorsus uti operimento corporis, nisi capillis, ut de Ægyptiaca et Macario etiam fertur. Joannes enim et Paulus, sicut etiam Elias, tegumento utebantur, licet aspero et vili, quale fuit etiam illud, quo Deus statim post peccatum primos homines induit.

31. *Probatur tertia pars, de administratione.* — *Assertio: etiam jus administrandi non repugnat paupertati.* — Tandem administratio solius facti nullum proprium jus dominii, aut utendi, vel fruendi includit, *precise ex vi administrationis*, et ideo ad objectum etiam paupertatis non spectat. Dico autem *precise ex vi administrationis*, quia si ratione administrationis aliquod temporale stipendium accipiatur, ex illa parte poterit violari paupertas, si ultra mensuram vel modum debitum accipiatur, consideratis quæ hactenus diximus, et voti qualitate. Administratio ergo formaliter ac per se non repugnat paupertati, quia solum est quid facti, et non proprii juris; quia res sic administrata, non ut propriæ, sed ut alienæ tenentur, et ita non possidentur ab administrante, sed a domino per illum; omnis etiam fructus talium rerum domino accrescit, sicut etiam res, quæ pereunt, illi pereunt, ac denique omnis usus vel dispositio talium rerum respectu administratoris solum est usus facti, quia solum ex concessione et voluntate domini fit. Imo talis est hic usus, ut ex vi administrationis non possit converti in utilitatem et commodum administrantis, sed ad conservationem et augmentum ipsarum rerum in domini commodum referatur; nihil ergo habet administratio, ut sic, propter quam per paupertatis votum excludatur; non est ergo materia pau-

peratis, sed potest esse materia obedientiæ, interdum ut habeatur, interdum vero ut relinquatur. Ex quo ulterius addo non solum administrationem, sed etiam jus administrandi per se non repugnare paupertati, nisi aliunde jus illud habeat emolumentum temporale, et ideo sit pretio æstimabile; nam tunc non licet habere jus tanquam proprium, nisi præcindatur administratio ab emolumento, sicut supra de cathedra dicebamus. Si vero præcise spectetur jus administrandi, illud non est dominium, vel quasi-dominium alicujus boni temporalis, sed est veluti jus regendi, aut imperandi, quæ per se ac præcise spectata non faciunt hominem divitem, secluso emolumento ex eis resultante.

32. *Dubitatio, an sit materia hujus voti excessus in usu vel peculio facti.* — Circa hanc vero conclusionem inquireret aliquis, an et quomodo possit usus vel peculium facti esse contra votum paupertatis ratione excessus, etiamsi ex vi solius speciei, ut sic dicam, non sit contra paupertatem; ut, verbi gratia, uti cibis non est materia paupertatis; nihilominus tamen quæri potest an uti pretiosioribus cibis, sit per se contra paupertatem, et idem est de vestibus, ac de tota suppellectili rerum, verbi gratia, mobilium, pertinentium etiam ad ornatum domus, etc., an, scilicet, excessus in his sit materia paupertatis. Cui interrogationi difficile est respondere, generalem constituendo regulam præter intentionem voventis, quando ille non vovet paupertatem secundum aliquam regulam, sed simpliciter, ut modo loquimur. Quando enim votum fit priori modo, ex ipsa regula poterit colligi mensura paupertatis in his omnibus quæ insinuavimus, ut ex infra dicendis de paupertate religiosa latius constabit; quando vero fit privatum et simplex votum, vix potest certum aliquid definiri, nam ut paupertas sit licita et honesta, satis est quod non excludat usum vel tentionem rerum quæ ad vitam necessariæ sunt. Non est autem verisimile eum, qui simpliciter et absolute vovet paupertatem, eo ipso se obligare ad non utendum nisi necessariis, vel vilioribus rebus; quia hoc valde perplexum esset, et lubricum, et moralibus periculis expositum; quia difficillimum est debitum terminum in hujusmodi necessitate præfigere; et quia non semper est idem, sed pro diversis circumstantiis, et opportunitatibus occurrentibus variari necesse est. Deinde, quia excessus aliquis in hujusmodi usu, vel abun-

dantia rerum, secluso omni jure proprio ac rigoroso, non facit hominem divitem proprie; ergo in rigore loquendo non repugnat paupertati; ergo si votum paupertatis simpliciter fiat, et vovens speciali intentione sua nihil explicet, non erit hic excessus, per se loquendo, contra paupertatem.

33. *Resolutio dubitationis propositæ.* — Censio igitur intentionem voventis esse in præsentem pro regula constituendam; nam si ille intendit sese obligare ad aliquid speciale in hoc genere usus vel ornatus, aut copiarum rerum, tunc omnis excessus erit materia repugnans tali voto, ut per se constat; seclusa vero hac intentione, nulla videtur esse posse talis obligatio, ob rationes factas. Solum potest videri alicui difficile, quod quis habeat votum paupertatis, et simul re ipsa, seu facto splendide vivat, et multa pretiosa ac superflua habeat et expendat, et nihilominus paupertatem non violet. Verumtamen si omnia illa non habeat, neque illis utatur ut dominus, sed in utroque pendeat a vero domino, et facultatem ab illo concessam seu permissam non excedat, nihil admirationis in eo est, quia paupertas substantialiter servatur, ubi nullum proprium jus vel dominium intervenit, neque expresse, neque tacite, seu æquivalenter. Poterit ergo in illo excessu esse culpa, vel ratione scandali, vel ratione indecentiæ status, vel fortasse ratione periculi alterius mali; formaliter tamen ibi non invenio violationem voti paupertatis.

34. *Ultima difficultas, apud quem sit dominium rerum.* — Tandem dubitari potest apud quem sit dominium earum rerum, quibus utitur, vel quas acquirit is, qui tale votum habet. Quia nec est apud ipsum, nec apparet apud quem alium sit; necessarium autem videtur ut apud aliquem sit. Quidam censent esse apud Deum speciali titulo, ac ratione; ita sentit Navar., in Comm. 2 de Regul., n. 3. Sed hoc mihi non placet, tum quia, ut in superioribus dixi, Deus non est capax novi dominii, quod illi ex nostris actibus acquiratur; tum etiam quia nullum apparet fundamentum hujus dominii, neque ex intentione dantis, nec recipientis, vel habentis, nec etiam ex vi voti paupertatis, quia per illud non obligatur homo aliquid Deo acquirere, vel in speciale dominium ejus transferre quidquid habet, vel denuo recipit, sed solum non habere aliquid proprium. Denique alias videretur obligandus, qui talem votum habet, expendere in sacros usus omnia quæ

sibi necessaria non sunt, quia jam res illæ specialiter sunt Deo consecratæ, quod videtur durum, et sine fundamento. Alii ergo censent dominium illud manere apud donantes, seu tradentes hujusmodi bona personæ habenti tale votum. Quod sumi potest a simili ex Nicol. III, in c. *Exiit*, de Verborum signif., in 6. Et videtur verisimile quia supponimus, eum, qui accipit alia bona, non acceptare illorum dominium, quia si acceptaret, ipse fieret dominus juxta supradicta, transgredere-tur tamen votum; nos autem agimus de illo qui modo debito hæc bona accipit, absque transgressione voti; ergo manet dominium apud donantem. Patet consequentia, quia, eo ipso quod alter non acceptet dominium, contractus non perficitur quoad dominii alienationem; ergo manet penes ipsum cujus antea erat.

35. *Non placet absolute sumpta.* — Sed, licet hæc responsio quoad aliqua sustineri possit, scilicet, quoad ea quæ immediate donantur hujusmodi pauperi, quamdiu in eadem specie durant, non tamen videtur universaliter satisfacere in rebus omnibus, quæ quovis modo aut titulo comparantur; nam si hic pauper in eleemosynam accipiat pecuniam, et illa emat triticum, non possumus dicere dominium tritici esse apud eum qui pecuniam dedit, quia illud nunquam habuit nec acceptavit, neque etiam apud illum qui triticum vendidit; quia ille vere factus est dominus pecuniæ; non ergo debet simul retinere dominium rei venditæ. Unde fratres Minores, qui negant se habere dominium alicujus rei, et ideo aiunt dominium rerum usu consumptibilium sibi donatarum manere apud donantes, quamdiu illæ in eadem specie conservantur, nihilominus aiunt, postquam in res alias commutantur, dominium cæterarum rerum, quæ ex eleemosynis datis comparantur, non esse apud eos qui priores eleemosynas dederunt, sed ad Summum Pontificem transire. Hoc autem ultimum dicere cum fundamento non possumus de quolibet vovente simpliciter paupertatem, quia in Minoribus, et aliis religionibus quæ similem paupertatem profiteantur, Summus Pontifex habet peculiare jus in ipsas, et verisimile est, vel speciali declaratione, vel tale institutum approbando, hoc dominium acceptando; privata autem persona vovens simplicem paupertatem, nec propterea specialiter subditur Summo Pontifici, neque ab eo habet aliquam specialem approbationem vel acceptationem.

36. Inter hanc ergo personam et illum religiosum, est similitudo in hoc, quod dominium rerum emptarum eleemosynis non manet in vendente, neque in eo qui eleemosynam dedit; est autem dissimilitudo, quod in hac privata persona non possumus assignare aliquam communitatem, vel superiorem personam, in quam transeat tale dominium, sicut in religiosis fit. Nec solum in his rebus, quæ per plures contractus vel quasi-contractus dicto modo comparantur, videtur hoc habere locum; sed etiam in omnibus illis quæ immediate acquiruntur titulo oneroso, seu per contractum ad justitiam pertinentem, ut si hujusmodi pauper labore suo stipendium ad victum et vestitum necessarium acquirat; tunc enim non solum cibum et vestitus stipendio emptus, sed etiam ipsum stipendium immediate datum non videtur manere sub dominio dantis, cum loco illius jam receperit opus illi æquivalens.

37. *Resolutio hujus difficultatis est, apud neminem esse.* — Propter hæc ergo videtur probabiliter dici posse dominium illius rei apud neminem esse, quia hoc nullum est inconveniens, et optime consistere potest cum omnibus quæ in hoc facto interveniunt, et ad usum, et observationem hujus voti paupertatis sunt necessaria. Primum declaratur ex his rebus, quæ nondum in alicujus speciale dominium devenerunt, ut sunt pisces fluminis, et similia; ponamus ergo hunc hominem habentem votum paupertatis ad suum usum aliquid piscari, aut venari, aut herbas ex communi agro colligere absque animo acquirendi dominium, sed solum corporaliter tenendi, aut utendi: tunc ergo haberet quis materialem possessionem, et usum rei non suæ, nec alius; non est ergo necessarium ut res, alicui personæ in particulari applicatæ ad usum facti, sint sub ejus vel alterius dominio. Quod vero idem possit contingere etiam in acceptance rei, quæ prius erat sub alterius speciali dominio, ita declaratur: nam, quando aliquis præbet aliquid alteri, potest actio esse efficax quoad abdicandum vel amittendum proprium dominium, etiamsi non valeat quoad transferendum illud in alium; ut, verbi gratia, in simonia, qui dat pretium, amittit dominium ejus, et alter non acquirit; quod autem ibi fit ex dispositione legis, potest in præsentem intelligi ex voluntate contrahentium, nam qui dat, vult, quantum est ex se, dominium rei dimittere, et in alium transferre; qui autem accipit, licet non acceptet domi-

nium in se transferendum, admittere autem potest privationem alterius, ne alius retineat jus in talem rem; ergo donatio tenebit quoad hanc partem, etiamsi quoad aliam non acceptetur; nam cum illa duo sint separabilia, ut ostensum est, hic de facto separabuntur, cum sufficiens causa interveniat. Quod autem talis censenda sit voluntas contrahentium in hoc casu, ex parte quidem dantis manifestum est, supponimus enim illum velle dare et alienare rem, quantum in ipso est. Ex parte autem accipientis declaratur, quia ille acceptat donationem quantum potest absque transgressione voti paupertatis; sed acceptare illam quoad veram alienationem alterius, seu domini abdicacionem, non est contra paupertatem, dummodo translatio domini in se ipso non acceptetur; ergo quamdiu ipse aliud non explicat, ita donationem acceptare intelligendus est. Quæ ratio non minus procedit in eleemosynis et aliis liberalibus donationibus, quam in cæteris onerosis, quæ per modum commutationis fiunt. Ita ergo in universum concluditur, omnia bona, quæ hujusmodi pauper acquirat aut retinet ad suum naturalem usum, nullius esse quoad proprium et speciale dominium, quia ab uno efficaciter relinquuntur, et ab altero non acquiruntur, et nulla lege, consuetudine, aut alia via designata est persona, in quam tale dominium transferatur; ergo apud neminem manet.

38. *Objectio. — Solutio.* — Dicit aliquis: ergo accipere hujusmodi bona a tali paupere ipso invito non erit contra justitiam, neque inde oriatur obligatio ad restitutionem. Probatur sequela, quia neque illi fit injuria, cum non sit dominus, neque habeat jus in talem rem; neque alteri, quia nullus etiam alius esse dicitur, apud quem sit tale dominium. Item inquiri quo jure pauper ille utatur hujusmodi rebus; supra enim dicebamus usum facti in tali persona non esse ex proprio jure, sed ex licentia veri domini, a quo semper pendet; hic autem dicimus nullum esse dominium talium bonorum; ergo non habet locum talis facultas. Respondeo eadem objici posse in eo casu, in quo talis persona accipit ad suum usum res, quæ antea nullius erant. Dico ergo tunc non indigere facultate, ut ita dicam, positiva, sed sufficere negationem prohibitionis; nam, eo ipso quo res non est alterius, licitum est illa uti, si alias licite teneatur seu occupetur. Idem ergo dici posset, etiamsi res prius fuerit sub dominio alterius, qui tale dominium postea reliquit. Quod ergo supra

de facultate utendi dicebamus, proprie locum habet quando dominus usum concedit, et dominium non relinquit, priusquam res pereat, ut contingit in amico invitante alium, et in unoquoque religioso respectu suæ communitatis capax domini in communi. Ad casum vero de quo nunc loquimur, extendi potest, quia hic etiam usus quodammodo est ex facultate veri domini, qui fuit, licet jam non sit. Quod vero spectat ad alteram partem de injustitia, similiter applicari potest ad casum de paupere occupante bona communia, et ideo dicendum est, quamvis ille non habeat nisi tentionem facti, non posse invitum illa privari ab eo qui non est ejusdem rei dominus, absque injuria, quia unusquisque habet naturale jus ad defendendum et se, et quidquid apud se possidet, et tenet absque alterius injuria; hoc autem jus non necessario est dominium acquisitum in rem apprehensam, sed est naturale dominium in proprias actiones, ad quas pertinet, et usus facti de re juste possessa vel obtenta, et ipsamet tentione rei, quatenus in ipsa moraliter manet actio, per quam apprehensa est. Potest etiam hoc jus revocari ad illud jus naturale, quod homo habet ad nutriendum, protegendum, et conservandum proprium corpus; ad illud enim pertinet ut non possit sine injustitia privari rebus, quas ad hunc finem apud se habet sine alterius præjudicio, et quibus possit licite uti, sive sit illarum dominus, sive non.

CAPUT VI.

QUIBUS MODIS VIOLARI POSSIT SIMPLEX VOTUM PAUPERTATIS, ET QUAM GRAVE PECCATUM ILLUD SIT.

1. *Primus modus peccandi contra hoc votum.* — Constat ex generali doctrina de voto, semper ex illo aliquam obligationem in conscientia oriri, quæ, in singulis votis, materiis illorum accommodata est. Unde in præsentem etiam nascitur obligatio ex voto paupertatis, quæ ex dictis de materia ejus facile intelligi poterit; juxta modum autem obligationis erit etiam modus culpæ ac peccati contra tale votum. Primus ergo peccandi modus contra hoc votum est habendo vel accipiendo dominium alicujus rei (sub dominio autem possessionem etiam propriam, et jus etiam utendi et fruendi proprium comprehendimus, juxta superius dicta, ne per singula discurs-

rere necesse sit). Probatur ergo assertio, quia hoc votum primo ac præcipue est promissio non habendi aliquid ut suum; hoc enim modo ostendimus hanc esse materiam proximam, quam hoc votum respicit, ut destruendam et tollendam; ergo immediate obligat ad carendum hujusmodi dominio; peccat ergo qui illud retinet vel acceptat; imo etiam, qui illud cupit aut desiderat, ut bene Navar., Comment. 4 de Regul., n. 18, § 22, et n. 19, et 27, argumento cap. *Voventibus*, 17, q. 1. Nam sicuti ibi dicitur: *Voventibus castitatem non solum nubere, sed etiam velle nubere damnabile est*, ita hic dicimus: *voventibus paupertatem non solum habere, sed etiam velle habere proprium damnabile est*. Unde infert Navarrus difficile esse servari hoc votum extra religionem, quia difficile vivitur inter homines sine eorum commercio; commercium autem sine voluntate quærendi dominium sibi vel alteri, difficile habetur. Sed si considerentur quæ diximus, non erit hoc multum difficile, si conventiones debita intentione fiant, dandi, scilicet alteri, quod illi debetur, et acceptandi solum id quod juste ac religiose accipi potest.

2. *Hoc peccatum ex genere suo est mortale, et sacrilegium.* — In foro Ecclesiæ peccatum religiosi gravius est. — Atque hinc infertur, peccatum hoc ex genere suo mortale esse, quia est contra votum, atque adeo sacrilegium, quare in hoc nulla est dubitatio. Et gravitas hujus culpæ satis exaggeratur a Clemente III, in c. *Super*, et Innoc. III, in c. *Cum ad monasterium*, de Statu monach., ubi monachus violans votum paupertatis habendo propria, et post canonicam admonitionem in eo peccato perseverans, de monasterio ejici præcipitur, et si in morte cum tali proprietate inventus fuerit, privari ecclesiastica sepultura. Verum est ea, quæ pœnalia sunt, restringenda esse ad casum in quo loquuntur, nempe ad monachos, qui solemne votum paupertatis emittunt; an vero locum habeant in omnibus vere religiosis, etiamsi monachi non sint, vel solemne votum non emiserint, dicemus infra suo loco; quod autem ad præsens attinet, certum est hæc non extendi ad simplex et privatum votum paupertatis, quod extra statum religionis emittitur; et de priori quidem pœna res est per se nota, quia ille non habet religionem, a qua ejiciatur. Quoad alteram vero partem, posset quidem Ecclesia illam pœnam imponere propter violationem voti omnino simplicis, tamen de facto non